

Funkcia Umenia

Funkcia – odbor pôsobnosti, zameranosť na nejaký účel, poslanie, platnosť, význam.¹

Umenie - umenie je forma maximálneho bytia človeka a osvojovania si sveta človekom. Je individuálnym prejavom kreatívnej schopnosti duše. Spočívajúca v cieľavedomom pretváraní škaredého alebo esteticky neúčinného či menej účinného na krásu v koncentrovanej podobe. Je predmetom skúmania estetiky, umenovedy a filozofie umenia.²

Funkcia umenia - výchovná (rozlišuje dobro od zla), vzdelávacia (nadobúdame nové poznatky), hodnotiacia (pomáha nám chápať postoje autora), pretvárajúca (výchovne pôsobí na človeka), umelecko-estetická (máme príjemný zážitok), zábavná, relaxačná.³

Zdroje:

1: PETRÁČKOVÁ, V. – KRAUS, J. et al: Slovník cudzích slov. Bratislava: SPN, 1997. 991 s. ISBN 80-08-02054-7.

2: <http://referaty.aktuality.sk/umenie/referat-27085>
<http://sk.wikipedia.org/wiki/Umenie>

3: <http://referaty.atlas.sk/prakticke-pomocky/maturitne-otazky/47757/tema-c.-29-pojmy-%E2%80%93-umenie-druhy-a-funkcie-umenia>

Umenie, ako nástroj propagandy

Už samotné slovo propaganda vo väčšine ľudí vzbudzuje negatívne pocity, či už ako spomienku alebo priamy dôkaz toho, že sme manipulovaní a často sa zmanipulovať aj necháme nejakou vyššou mocou, že sú nám odporúčané myšlienky a názory a niekedy aj skresľovanie faktov s cieľom získania prívržencov, alebo jednoducho zneužívanie a využívanie nemysliacich ľudí pre blahobyt niekoho iného. Propaganda zvykne vytvárať zdanie vyššieho cieľa, využíva ľudské vášne, strach a nenávisť. Snaží sa pôsobiť objektívne s použitím vybraných racionálnych argumentov, zostavených do účelových tvrdení, alebo kladie dôraz na emócie.

Umenie v tomto smere môže plniť úlohu šírenia (plagáty, TV vysielanie, internet). Jeho estetická funkcia je z väčšej miery informačná a jednoduchá, aby bola ľahko zrozumiteľná. Boj s terorizmom, politický zápas o moc a ďalšie sú výbornými príkladmi ako sa z jednoduchej, no dobre cielenej aplikácie do ľudskej mysle, dosahuje vysoká účinnosť.

Na druhej strane aj básne a obrazy so skrytými myšlienkami a symbolikou sú nástrojmi na šírenie myšlienok autora. V tomto prípade sa často jedná o súkromné názory a vlastný pohľad na svet. Každé umelecké dielo je tvorené s istým zámerom a jeden zo zámerov môže byť aj ten, aby v tom žiaden zámer nebol. Táto propagácia je skôr druhom osvety, pripomenutia hodnôt a prinášania riešení, o ktorých si autor myslí, že je na čase ich ukázať a dopriať pozorovateľovi aby ich mohol nájsť sám.

U nás...

Umenie bolo vždy primárnym nástrojom propagandy a bolo všade – v literatúre, v hudbe, vo výtvarnom umení, v divadle, v televízii, v rádiu. Vyberali sa len diela, ktoré glorifikovali prácu ľudských rúk. Oslavovali sa výdobytky práce chudobných roľníkov, ktorí po kolektivizácii v 50. rokoch pracovali na „vlastných“, celej spoločnosti patriacich poliach, kde na družstvách v blate a hnoji vo veľkých maštaliach krmili obrovské stáda zalajnených kráv a nadojili od nich neskutočné množstvá zdravého mlieka; žali zlaté lány nekonečne sa vlniaceho obilia vyobrazeného aj na obrazoch výtvarníkov, ktoré zdobili kancelárie a zasadačky JRD. Ak sa prejdeme po mestách, tak okrem stredovekých námestí nájdeme na budovách z éry socialistického realizmu reliéfy a mozaiky z veľkých budovateľských čias 2. polovice 20. storočia. Žeriavy, traktory, nákladné autá a na nich väčšinou ženy, ktorým socializmus umožnil „realizovať sa“ (na rozdiel od kapitalizmu) aj v mužských povolaniach. Nežnejšie pohlavie sa odvdáčilo nadľudským výkonom (matka-robotníčka-milenka-hrdinka=nadžena). Heslá ako: Buduj vlast, posílíš mír! Proletári všetch zemí spojte sa! Boli taktiež jednou z hlavných zložiek „umeleckej“ propagandy.¹

U nich...

A čo druhá strana, kapitalistická? Európske filmy a programy vymizli z našich TV a sú tam väčšinou americké, ktoré sú komerčne zamerané hlavne „ako obhajoba americkej agresie proti údajným teroristom a strašenie krajinami, ktoré nie sú po vôli imperializmu.“¹

„Použijeme všetky sily, pre oklamanie a ohlúpnutie ľudí! Literatúra, divadlo, kino budú zobrazovať a oslovovať najnižšie ľudské pudy a vášne. Všetmožno budeme podporovať a vyzdvihovať tzv. umelcov zastávajúcich a stelesňujúcich v ľudskom vedomí kult sexu, násilia, sadizmu a zrady – skrátka všetku nemorálnosť. Čestnosť a pracovitosť budú na posmech a nikomu potrebné. Sprostota a drzosť, lož a klam, opilstvo a narkománia, živočíšny strach z druhých, nehanblivosť, zrada – to všetko čo najobratnejšie, než by si to ktokoľvek všimol, budeme kultivovať až to rozkvitne v krásne kvety a prinesie túžobné plody.“² (Dulles, riaditeľ CIA 1953-61)

U všetkých...

Ani internet nie je výnimkou v nástroji propagandy a manipulácie. Vďaka veľkému množstvu informácií a cielenému podsúvaniu reklám a podprahových správ šitých každému na mieru sa hlavne z tých slaboduchejších stáva produkt, namiesto toho, aby internet využívali. Ale nie je všetko až také čierne... Ak budeme pristupovať k týmto vnemom kriticky a osvojíme si schopnosť vyberať informácie, ktoré sú pre nás užitočné, môže si tento zdroj udržať status slobodného miesta pre šírenie myšlienok a nápadov prospešných pre spoločnosť. A práve pre tento účel nám môže poslúžiť aj interaktívne umenie.

Zdroje:

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Propaganda>

1: ČERMÁK, František, Václav CVRČEK a Věra SCHMIEDTOVÁ. *Slovník komunistické totality*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, 302 s. ISBN 9788074220609.

2: <http://rudakultura.blogspot.sk/2011/04/media-ako-nastroj-burzoaznej-propagandy.html>

